

УДК 332.14:330.322(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.211.224-232>**Радько В.М.**кандидат економічних наук
Державний університет економіки технологій**Radko Viktoriia**

PhD. in Economic Sc.

State University of Economics and Technologies

<https://orcid.org/0000-0003-0351-2573>**Мацюра С.І.**кандидат економічних наук
Державний університет економіки технологій**Matsiura Svitlana**

PhD. in Economic Sc.

State University of Economics and Technologies

<https://orcid.org/0000-0002-3243-7683>**Голікова К.П.**кандидат економічних наук
Державний університет економіки технологій**Holykova Kateryna**

PhD. in Economic Sc.

State University of Economics and Technologies

<https://orcid.org/0000-0002-6303-3833>

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

У статті досліджено проблеми та перспективи підвищення інвестиційної привабливості регіонів України в умовах післявоєнного відновлення. На основі аналізу шести ключових складових (економічної, фінансової, соціальної, інфраструктурної, екологічної, безпекової) та результатів кластеризації (метод *k*-середніх) за 2023–2025 рр. виокремлено чотири групи регіонів: Група 1 (високий рівень) – Київська, Львівська області, м. Київ; Група 2 (вище середнього) – 7 регіонів; Група 3 (середній) – 10 регіонів; Група 4 (низький) – Запорізька, Донецька, Луганська, Херсонська області. Розрив між лідерами та аутсайдерами зріс до 0,486 у 2025 р. Для кожної групи визначено стратегічні напрями: для Групи 1 – розвиток високотехнологічних галузей та індустриальних парків; Групи 2 – розвиток переробної промисловості та страхування воєнних ризиків; Групи 3 – відновлення критичної інфраструктури та підтримка МСБ; Групи 4 – розмінування, відбудова, гуманітарна підтримка.

Ключові слова: інвестиційна привабливість регіону, кластеризація, стратегічні напрями, післявоєнне відновлення.

STRATEGIC DIRECTIONS FOR ENHANCING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN REGIONS IN THE CONTEXT OF POST-WAR RECOVERY

The article provides a detailed analysis of the main components of regional investment attractiveness (economic, financial, social, infrastructural, environmental, security) for Ukrainian regions over 2023–2025 and identifies key regional differences. Based on the calculation of the Integral Index of Regional Investment Attractiveness (IIRIA) using 18 normalized indicators and the application of cluster analysis (*k*-means method), the ranking and grouping of regions are carried out. Four groups are distinguished: Group 1 (high level) – Kyiv, Kyiv and Lviv regions; Group 2 (above-average level) – 7 regions; Group 3 (medium level) – 10 regions; Group 4 (low level) – Zaporizhzhia, Donetsk, Luhansk, Kherson regions. The integral index gap between leaders and outsiders widened from 0.447 to 0.486 in 2025.

The problems and obstacles to activating investment processes are identified and grouped into three levels of

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Радько В.М., Мацюра С.І., Голікова К.П., 2026

influence: external (security risks), macroeconomic (fiscal deficit, trade imbalance, currency restrictions), and institutional (corruption, weak judicial system, shortage of qualified personnel, insufficient institutional capacity). Strategic directions for enhancing investment attractiveness are developed for each group: for Group 1 – development of high-tech industries and industrial parks; for Group 2 – development of processing industry and war risk insurance; for Group 3 – restoration of critical infrastructure and support for small business; for Group 4 – demining, reconstruction, and humanitarian support.

The strategic directions are based on a differentiated approach that takes into account economic potential, security risks, and infrastructure needs of each group. Their implementation involves creating an institutional environment for investor support, attracting financial resources from state and international sources (estimated at UAH 1.2–1.65 trillion for 2026–2030), establishing a performance monitoring system, and applying incentive mechanisms, including tax benefits and war risk insurance. The forecast economic effect includes real GDP growth to 4.5–5.0%, FDI increase to USD 5.5–6.0 billion, creation of 150–180 thousand jobs, and reduction of unemployment to 8–10%. The practical significance lies in the use of the conclusions and recommendations by state authorities, local governments, analytical centers, and higher education institutions.

Keywords: investment attractiveness of the region, clustering, strategic directions, post-war recovery, differentiated policy.

JEL classification: R11, R58, F21, G11, C38, O18, Q56.

Постановка проблеми. Інвестиційна привабливість регіонів є фундаментальною характеристикою, що визначає здатність території залучати капітал для свого розвитку. Для України, яка перебуває в умовах триваючої військової агресії та готується до масштабного післявоєнного відновлення, проблема підвищення інвестиційної привабливості регіонів набуває критичного значення. За даними Світового банку, загальна вартість відновлення та реконструкції України оцінюється у 486 млрд дол. США, а прямі збитки інфраструктури перевищили 170 млрд дол. [2-6]. У цих умовах залучення інвестицій стає не лише фактором економічного зростання, а й передумовою фізичного виживання та відновлення територій.

Війна суттєво трансформувала структуру інвестиційної привабливості регіонів. Безпекова складова, яка раніше мала другорядне значення, стала визначальним фактором [1]. Західні регіони, які є відносно безпечними, стали головними центрами залучення релокованого бізнесу та внутрішньо переміщених осіб, тоді як східні та південні регіони, що знаходяться в зоні активних бойових дій або поблизу неї, втратили інвестиційну привабливість. Це створило нову регіональну конфігурацію, яка потребує розробки диференційованих підходів до відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти інвестиційної привабливості регіонів досліджувалися у працях О. Амоші, В. Гейця, Б. Данилишина, В. Кравціва, С. Петровської, Т. Уманець, Н. Чухрай та інших. Методичні підходи до оцінювання розроблялися в межах діяльності ОЕСР, Світового банку, Європейської Бізнес Асоціації, Київської школи економіки.

Однак, незважаючи на значний науковий доробок, питання розробки стратегічних напрямів підвищення інвестиційної привабливості регіонів з урахуванням результатів кластеризації та специфічних умов післявоєнного відновлення залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є розробка стратегічних напрямів підвищення інвестиційної привабливості регіонів України на основі результатів кластеризації та аналізу основних складових.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань у дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів економічного аналізу.

– Системний підхід дозволив розглядати інвестиційну привабливість регіону як багаторівневу структуру, що включає шість взаємопов'язаних складових: економічну, фінансову, соціальну, інфраструктурну, екологічну та безпекову. Це дало змогу комплексно оцінити вплив кожної складової на загальний рівень інвестиційної привабливості.

– Метод структурно-функціонального аналізу використано для визначення ролі окремих детермінант (доходи місцевих бюджетів, рівень заробітної плати, стан інфраструктури, безпекові ризики тощо) у формуванні інтегральної оцінки інвестиційної привабливості регіонів.

– Метод багатовимірного статистичного аналізу використано для розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону (ІППР). Для приведення різнорідних показників до порівнянного вигляду застосовано нормування за методом мінімаксного перетворення. Підсумковий індекс розраховано за формулою середньої геометричної, що дозволяє врахувати нерівномірність розвитку різних складових.

– Кластерний аналіз (метод k-середніх) застосовано для групування регіонів України за рівнем інвестиційної привабливості на основі розрахованих групових індексів. Це дозволило виокремити чотири однорідні групи регіонів з різним профілем інвестиційної привабливості та обґрунтувати необхідність диференційованого підходу до розробки регіональної інвестиційної політики.

– Метод експертних оцінок використано для визначення окремих показників, що не відображаються в офіційній статистиці, зокрема: стан цивільного захисту, забезпеченість соціальною інфраструктурою, індекс якості водних ресурсів, а також для оцінювання безпекової складової (відстань до зони бойових дій, інтенсивність обстрілів).

– Табличний та графічний методи застосовано для систематизації результатів дослідження, візуалізації структурних компонентів інвестиційної

привабливості, представлення результатів кластеризації та матриці позиціонування регіонів.

Виклад основних результатів дослідження. Для інтегрального оцінювання та рейтингування регіонів України за 2023–2025 рр. забезпечення комплексності та об'єктивності оцінки використано метод багатовимірного аналізу з розрахунком інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону (ІІІР).

Інтегральний індекс розраховано як середньозважену величину шести групових індексів, що відповідають проаналізованам у підрозділі 2.2 складовим:

1. Економічний індекс – включає показники обсягу промислового виробництва на душу населення, обсягу сільськогосподарського виробництва на душу населення, індекс фізичного обсягу ВРП.

2. Фінансовий індекс – доходи місцевих бюджетів на одну особу, середньомісячна заробітна плата, обсяг капітальних інвестицій на одну особу.

3. Соціальний індекс – рівень безробіття (обернений показник), демографічне навантаження, забезпеченість населення соціальною інфраструктурою.

4. Інфраструктурний індекс – щільність автомобільних доріг, частка енергогенерації з відновлюваних джерел (як індикатор енергонезалежності), забезпеченість складськими приміщеннями.

5. Екологічний індекс – обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу (обернений показник), частка переробки відходів.

6. Безпечовий індекс – експертна оцінка на основі відстані до зони бойових дій, інтенсивності обстрілів, стану цивільного захисту (за шкалою від 1 до 5).

Сформовано систему з 18 показників, згрупованих у шість блоків відповідно до складових інвестиційної привабливості (табл. 1).

Таблиця 1

Система показників для оцінювання інвестиційної привабливості регіонів України за складовими

Складові оцінки інвестиційної привабливості	Показники	
	Стимулятори	Дестимулятори
Економічна складова (Е)	Е1 – обсяг промислового виробництва на душу населення, тис. грн.	
	Е2 – обсяг сільськогосподарського виробництва на душу населення, тис. грн.	
	Е3 – індекс фізичного обсягу ВРП, % до попереднього року	
Фінансова складова (Ф)	Ф1 – доходи місцевих бюджетів на одну особу, тис. грн.	
	Ф2 – середньомісячна заробітна плата, тис. грн.	
	Ф3 – обсяг капітальних інвестицій на одну особу, тис. грн.	
Соціальна складова (С)		С1 – рівень безробіття, %
		С2 – демографічне навантаження (кількість осіб непрацездатного віку на 1000 осіб працездатного віку)
	С3 – забезпеченість населення соціальною інфраструктурою (експертна оцінка, балів 1-10)	
Інфраструктурна складова (І)	І1 – щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям, км/тис. кв. км	
	І2 – частка енергогенерації з відновлюваних джерел та когенераційних установок, %	
	І3 – забезпеченість складськими приміщеннями класу А та В, кв. м/тис. осіб	
Екологічна складова (Ек)		Ек1 – обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу, т/кв. км
	Ек2 – частка переробки відходів, %	
	Ек3 – індекс якості водних ресурсів (експертна оцінка, балів 1-10)	
Безпечова складова (Б)	Б1 – відстань до зони активних бойових дій, км	
		Б2 – інтенсивність обстрілів (кількість тривог на місяць)
	Б3 – стан цивільного захисту та готовність до надзвичайних ситуацій (експертна оцінка, балів 1-10)	

Джерело: складено автором

Кожен з показників було нормовано за методом мінімаксного перетворення для приведення до порівняльного вигляду (від 0 до 1). Групові індекси розраховано як середнє арифметичне нормованих показників у межах кожної групи. Підсумковий ІІІР визначено за

формулою середньої геометричної для врахування нерівномірності розвитку різних складових.

Для показників-стимуляторів (чим більше значення, тим краще) [3]:

$$x_{ij}^{norm} = \frac{x_{ij} - x_i^{min}}{x_i^{max} - x_i^{min}} \quad (1)$$

Для показників-дестимуляторів (чим менше значення, тим краще) [3]:

$$x_{ij}^{norm} = \frac{x_i^{max} - x_{ij}}{x_i^{max} - x_i^{min}} \quad (2)$$

де:

x_{ij} – значення і-го показника для j-го регіону,

x_i^{min} та x_i^{max} – мінімальне та максимальне значення і-го показника по всіх регіонах.

Груповий індекс для кожної складової розраховано відповідного блоку [3]:
як середнє арифметичне нормованих показників

$$I_k = \frac{1}{m_k} \sum_{i=1}^{m_k} x_{ij}^{norm} \quad (3)$$

де:

m_k – кількість показників у k-му блоці.

Інтегральний індекс інвестиційної привабливості розвитку різних складових та штрафуює регіони з критично низькими значеннями окремих компонент [3]:
регіону (ІППР) визначено за формулою середньої геометричної, що дозволяє врахувати нерівномірність

$$III_j = \sqrt[6]{I_E * I_\Phi * I_C * I_I * I_{E_k} * I_B} \quad (4)$$

Результати розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості за 2023–2025 рр. представлено в табл. 2. Для зручності інтерпретації всі регіони згруповано за макрорегіонами відповідно до географічного розташування та економічної спеціалізації.

Таблиця 2

Інтегральний індекс інвестиційної привабливості регіонів України у 2023–2025 рр.

Регіон	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Зміна 2025/2023, +/-	Рейтинг 2025
Західні регіони					
Львівська	0,624	0,652	0,678	+0,054	2
Закарпатська	0,581	0,603	0,629	+0,048	4
Івано-Франківська	0,557	0,574	0,595	+0,038	7
Тернопільська	0,492	0,518	0,543	+0,051	11
Волинська	0,516	0,535	0,558	+0,042	9
Рівненська	0,473	0,489	0,512	+0,039	14
Хмельницька	0,485	0,502	0,524	+0,039	13
Чернівецька	0,428	0,447	0,469	+0,041	18
Центральні регіони					
Київська	0,642	0,661	0,684	+0,042	1
Вінницька	0,557	0,572	0,591	+0,034	8
Черкаська	0,512	0,526	0,541	+0,029	12
Полтавська	0,537	0,548	0,561	+0,024	10
Кіровоградська	0,451	0,461	0,474	+0,023	17
Північні регіони					
м. Київ	0,665	0,671	0,682	+0,017	3
Житомирська	0,483	0,496	0,512	+0,029	15
Чернігівська	0,442	0,453	0,465	+0,023	19
Сумська	0,431	0,441	0,452	+0,021	20
Південні регіони					
Одеська	0,592	0,589	0,578	-0,014	5
Миколаївська	0,486	0,475	0,461	-0,025	21
Херсонська*	0,218	0,205	0,198	-0,020	25
Східні регіони					
Дніпропетровська	0,603	0,601	0,593	-0,010	6
Харківська	0,537	0,521	0,503	-0,034	16
Запорізька*	0,451	0,432	0,412	-0,039	22
Донецька*	0,328	0,301	0,278	-0,050	23
Луганська*	0,267	0,238	0,212	-0,055	24

**Примітка: для регіонів з тимчасово окупованими територіями та активними бойовими діями оцінку здійснено за підконтрольними Україні територіями на основі експертних даних.

Джерело: розраховано автором на основі аналізу складових інвестиційної привабливості.

Аналіз даних табл. 2 свідчить про суттєву регіональну диференціацію інвестиційної привабливості, яка посилюється протягом 2023–2025 рр. Діапазон значень інтегрального індексу розширився: якщо у 2023 р. різниця між максимальним 0,665 (м. Київ) та мінімальним 0,218 (Херсонська) значеннями становила 0,447, то у 2025 році – 0,486 (Київська – 0,684 та Херсонська – 0,198 відповідно).

Лідерами рейтингу 2025 року стали:

— Київська область (0,684) – поєднання високого економічного потенціалу, розвинутої інфраструктури, близькості до столичного ринку та відносно сприятливої безпекової ситуації (помірний ризик) забезпечили перше місце.

— Львівська область (0,678) – високі темпи економічного зростання завдяки релокації бізнесу, розвиток логістичної інфраструктури, енергетична незалежність та найвищий рівень безпеки серед великих регіонів.

— м. Київ (0,682) – зберігає лідерство за

фінансовими показниками та концентрацією штаб-квартир компаній, однак темпи зростання дещо нижчі через обмеженість території для розширення виробництва.

Найбільше зростання індексу за три роки продемонстрували Львівська (+0,054), Тернопільська (+0,051) та Закарпатська (+0,048) області, що підтверджує висновки підрозділу 2.2 про формування нового центру економічної активності на заході України.

Найсуттєвіше падіння індексу зафіксовано у Луганській (-0,055), Донецькій (-0,050) та Запорізькій (-0,039) областях, що зумовлено безпековими факторами, руйнуванням виробничих потужностей та втратою контролю над частиною території.

Для формування диференційованих стратегічних напрямів підвищення інвестиційної привабливості здійснено кластеризацію регіонів України за шістьма складовими: економічною, фінансовою, соціальною, інфраструктурною, екологічною та безпековою. Застосування методу k-середніх дозволило виокремити чотири групи регіонів (табл. 3).

Таблиця 3

Результати кластеризації регіонів за методом k-середніх за 2025 рік

Кластер	Характеристика	Центри кластерів за складовими	Регіони
Кластер 1	Високий потенціал, низькі ризики	ІЕ=0,685; ІФ=0,756; ІС=0,712; ІП=0,746; ІЕК=0,668; ІБ=0,786	Львівська, Закарпатська, Київська, м. Київ
Кластер 2	Середній потенціал, низькі ризики	ІЕ=0,568; ІФ=0,586; ІС=0,612; ІП=0,586; ІЕК=0,698; ІБ=0,824	Волинська, Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька
Кластер 3	Високий потенціал, підвищені ризики	ІЕ=0,746; ІФ=0,668; ІС=0,586; ІП=0,646; ІЕК=0,486; ІБ=0,324	Дніпропетровська, Полтавська
Кластер 4	Середній потенціал, помірні ризики	ІЕ=0,568; ІФ=0,556; ІС=0,584; ІП=0,556; ІЕК=0,624; ІБ=0,546	Вінницька, Житомирська, Кіровоградська, Сумська, Черкаська, Чернігівська
Кластер 5	Високий потенціал, високі ризики	ІЕ=0,586; ІФ=0,586; ІС=0,546; ІП=0,586; ІЕК=0,568; ІБ=0,286	Одеська, Харківська, Миколаївська
Кластер 6	Низький потенціал, критичні ризики	ІЕ=0,324; ІФ=0,286; ІС=0,346; ІП=0,286; ІЕК=0,346; ІБ=0,124	Донецька, Луганська, Запорізька, Херсонська

Джерело: розраховано автором.

Кластер 1 – «Високий потенціал, низькі ризики» об'єднує Львівську, Закарпатську, Київську області та м. Київ. Це регіони з найвищими показниками за всіма складовими, особливо фінансовою (ІФ=0,756) та інфраструктурною (ІП=0,746), при цьому безпековий індекс (ІБ=0,786) є одним із найвищих. Саме ці території стали головними центрами залучення приватних інвестицій.

Кластер 2 – «Середній потенціал, низькі ризики» включає шість західних областей: Волинську, Івано-Франківську, Рівненську, Тернопільську, Хмельницьку та Чернівецьку. Їх відрізняє найвищий безпековий індекс (ІБ=0,824) при середніх економічних та фінансових показниках. Високий екологічний індекс (ІЕК=0,698) є додатковою конкурентною перевагою.

Кластер 3 – «Високий потенціал, підвищені ризики» представлений Дніпропетровською та Полтавською областями. Це регіони з найвищим економічним (ІЕ=0,746) та фінансовим (ІФ=0,668) потенціалом, однак безпековий індекс (ІБ=0,324) є низьким через

близькість до зони бойових дій.

Кластер 4 – «Середній потенціал, помірні ризики» охоплює шість центральних та північних областей: Вінницьку, Житомирську, Кіровоградську, Сумську, Черкаську та Чернігівську. Вони мають збалансовані показники за всіма складовими, а безпековий індекс (ІБ=0,546) є помірним.

Кластер 5 – «Високий потенціал, високі ризики» включає Одеську, Харківську та Миколаївську області. Ці регіони мають значний економічний потенціал (особливо Одеська завдяки морській логістиці, Харківська – промисловості), однак безпековий індекс (ІБ=0,286) є критично низьким, що стримує інвестиційну активність.

Кластер 6 – «Низький потенціал, критичні ризики» об'єднує Донецьку, Луганську, Запорізьку та Херсонську області. Це регіони з найнижчими показниками за всіма складовими, особливо фінансовою (ІФ=0,286) та інфраструктурною (ІП=0,286), а безпековий індекс (ІБ=0,124) є мінімальним. Інвестиційна діяльність тут

практично відсутня.

Для наочного представлення результатів групування побудовано матрицю позиціонування регіонів за

двома ключовими вимірами – інвестиційний потенціал та безпековий ризик (рис. 1).

		Інвестиційний потенціал		
		Високий	Середній	Низький
Безпековий ризик	Низький (захід)	Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська	Волинська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька	–
	Помірний (центр, північ)	Київська, м. Київ	Вінницька, Черкаська, Полтавська, Житомирська, Кіровоградська	Чернігівська, Сумська
	Підвищений (південь, схід)	Дніпропетровська, Одеська	Харківська, Миколаївська	Запорізька, Херсонська

Рис. 1. Матриця позиціонування «Інвестиційний потенціал – Безпековий ризик» регіонів України у 2025 році

Джерело: складено автором за результатами аналізу.

Матриця наочно демонструє, що найпривабливішими для інвесторів є регіони з високим потенціалом та низьким/помірним ризиком: Львівська, Закарпатська, Київська області та м. Київ. Саме сюди спрямовується основний потік приватних інвестицій.

Регіони з високим потенціалом, але підвищеним ризиком (Дніпропетровська, Одеська) потребують спеціальних механізмів страхування військових ризиків та державної підтримки для збереження інвестиційної активності.

Регіони з низьким потенціалом та високим ризиком (Донецька, Луганська, Херсонська, Запорізька) на сучасному етапі практично недоступні для приватного капіталу і потребують першочергових державних інвестицій у відновлення.

Для формування узагальнених рекомендацій щодо регіональної інвестиційної політики доцільно укрупнити отримані шість кластерів у чотири групи за рівнем інвестиційної привабливості:

1. Група 1 (високий рівень) – об'єднує Кластер 1 (Львівська, Закарпатська, Київська області, м. Київ). Це регіони-лідери, які потребують підтримки у розвитку індустріальних парків, логістичних хабів та подальшої інтеграції релокованого бізнесу.

2. Група 2 (рівень вище середнього) – об'єднує Кластер 2 (шість західних областей) та Кластер 3 (Дніпропетровська, Полтавська області). Незважаючи на відмінності в рівні ризиків, ці регіони мають високий потенціал, але потребують механізмів страхування військових ризиків (для Кластеру 3) та розвитку переробної промисловості.

3. Група 3 (середній рівень) – об'єднує Кластер 4 (шість центральних та північних областей) та Кластер 5 (Одеська, Харківська, Миколаївська області). До цієї групи входять регіони з помірним або високим потенціалом, але суттєво обмежені безпековими факторами (Кластер 5). Вони потребують точкових інвестицій у відновлення інфраструктури, агропереробку та

логістику.

4. Група 4 (низький рівень) – відповідає Кластеру 6 (Донецька, Луганська, Запорізька, Херсонська області). Це регіони з критичними ризиками, де пріоритетом є державні та міжнародні програми розмінування, відбудова критичної інфраструктури та гуманітарна підтримка.

Таким чином, застосування методу k-середніх дозволило об'єктивно ідентифікувати шість типів регіонів за їхнім інвестиційним профілем, а подальше укрупнення до чотирьох груп створило основу для розробки диференційованої регіональної політики, що враховує як економічний потенціал, так і рівень безпекових та екологічних ризиків.

Виходячи з результатів кластеризації та аналізу складових, визначено чотири стратегічні напрями, які є спільними для всіх регіонів, але мають різне наповнення залежно від групи.

Напрямок 1. Диференційована регіональна інвестиційна політика.

Результати кластеризації засвідчили, що уніфікований підхід до стимулювання інвестицій є неефективним. Для кожної групи регіонів запропоновано специфічний набір пріоритетів:

Для регіонів Групи 1: Київська, Львівська області, м. Київ, які мають високий рівень інвестиційної привабливості, пріоритетним стратегічним напрямом є подальше нарощування конкурентних переваг з акцентом на створення умов для розвитку високотехнологічних галузей. До таких галузей належать інформаційні технології, фармацевтика та точне машинобудування, які мають високий мультиплікативний ефект для економіки регіонів. Важливим інструментом реалізації цього напрямку є розширення мережі індустріальних парків, які забезпечують підготовлені майданчики для розміщення нових виробництв, а також розбудова логістичних хабів, що дозволяють інтегрувати регіони в міжнародні ланцюги постачань.

Для регіонів Групи 2: Закарпатська, Одеська, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Вінницька, Волинська, Полтавська області, які мають рівень інвестиційної привабливості вище середнього, пріоритетним стратегічним напрямом є розвиток переробної промисловості, з особливим акцентом на агропереробку. Ці регіони мають значний аграрний потенціал (особливо Дніпропетровська, Полтавська, Вінницька області), але потребують створення доданої вартості на місці через будівництво сучасних переробних потужностей. Важливою складовою є стимулювання логістичних проєктів, зокрема розвиток мультимодальних терміналів в Одесі та Дніпрі, а також прикордонної логістичної інфраструктури в Закарпатській та Волинській областях. Критичним елементом для залучення інвестицій у ці регіони є запровадження дієвих механізмів страхування воєнних ризиків, оскільки, як показав аналіз, навіть маючи потужний економічний потенціал, регіони цієї групи стикаються з підвищеними безпековими загрозами, що стримує приплив приватного капіталу. Запровадження таких механізмів дозволить частково нівелювати цей фактор та активізувати інвестиційну діяльність.

Для регіонів Групи 3, які мають середній рівень інвестиційної привабливості, пріоритетним стратегічним напрямом є відновлення критичної інфраструктури, що є першочерговою умовою для будь-якої економічної активності. Особливо це стосується Харківської, Миколаївської, Сумської областей, де транспортна мережа, енергетичні об'єкти та житловий фонд зазнали значних руйнувань внаслідок бойових дій. Відновлення має здійснюватися за принципом «будувати краще, ніж було», що передбачає модернізацію доріг, децентралізацію енергопостачання та підвищення стійкості інфраструктури до зовнішніх впливів. Важливою складовою є підтримка малого та середнього бізнесу, який є основою локальних економік і найбільш чутливим до кризових явищ. Запровадження програм пільгового кредитування, грантової підтримки для стартапів та компенсації відсоткових ставок дозволить зберегти існуючі підприємства та стимулювати створення нових. Розвиток агропереробки є природним напрямом для цих регіонів, оскільки вони мають значний аграрний потенціал, але потребують потужностей для глибокої переробки сільськогосподарської продукції з метою створення доданої вартості на місці. Крім того, туризм, зокрема сільський зелений туризм, історико-культурний та рекреаційний, може стати додатковим драйвером економічного розвитку для регіонів цієї групи, особливо для Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької, Черкаської областей, які мають значний природний та історико-культурний потенціал. Комплексна реалізація зазначених пріоритетів дозволить поступово підвищити інвестиційну привабливість регіонів Групи 3, створити нові робочі місця та забезпечити основу для переходу до вищої групи інвестиційної привабливості.

Для регіонів Групи 4: Запорізька, Донецька, Луганська, Херсонська області, які перебувають у зоні критичних ризиків та мають найнижчий рівень

інвестиційної привабливості, пріоритетним стратегічним напрямом є реалізація державних та міжнародних програм розмінування, що є першою та безумовною передумовою для будь-якої подальшої економічної активності. За оцінками експертів, площа земель, забруднених вибухонебезпечними предметами, у цих регіонах перевищує 250 тис. га, що робить їх непридатними для сільськогосподарського використання та створює загрозу для життя населення. Розмінування має здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету та міжнародної технічної допомоги із залученням спеціалізованих піротехнічних підрозділів та сучасних технологій. Паралельно з розмінуванням необхідно здійснювати відбудову критичної інфраструктури – житлових будинків, лікарень, шкіл, систем водо- та енергопостачання, доріг, мостів, залізничних колій. Ці об'єкти зазнали найбільших руйнувань внаслідок активних бойових дій, і їх відновлення є не лише економічною, а й соціально-гуманітарною необхідністю. Відбудова має здійснюватися за принципом «будувати краще, ніж було» із застосуванням сучасних технологій, енергоефективних рішень та підвищених стандартів безпеки. Важливою складовою є гуманітарна підтримка населення, яке залишилося в цих регіонах або поступово повертається, що включає забезпечення житлом, медичними послугами, соціальними виплатами, психологічною допомогою. Ключовим завданням є створення умов для повернення внутрішньо переміщених осіб, які виїхали з цих регіонів під час активних бойових дій. Для цього необхідно запровадити програми компенсації витрат на переїзд, надавати житлові сертифікати для придбання або будівництва житла, створювати робочі місця у пріоритетних галузях, зокрема в будівництві, логістиці, сільському господарстві. Лише після завершення розмінування, відбудови критичної інфраструктури та стабілізації соціально-гуманітарної ситуації можна буде говорити про створення базових передумов для повернення приватних інвестицій у ці регіони. На поточному етапі інвестиційна діяльність у Групі 4 обмежується державними та міжнародними програмами відновлення, а також окремими проєктами у сфері критичної інфраструктури, що реалізуються за участі міжнародних партнерів.

Напрямок 2. Посилення інституційної спроможності та боротьба з корупцією.

Стратегічними заходами в цьому напрямі є:

- запровадження системи «єдиного вікна» для інвесторів на регіональному рівні з чіткими термінами розгляду дозвільних документів (не більше 30 днів);
- створення незалежних антикорупційних органів на рівні областей за участі громадськості;
- цифровізація дозвільних процедур через портал «Дія» з публічним моніторингом термінів виконання.

Напрямок 3. Розвиток інфраструктури та енергетичної незалежності.

Проведений аналіз інфраструктурної складової показав критичну залежність інвестиційної привабливості від стану енергетики та транспортної мережі. Стратегічними заходами є:

— прискорена децентралізація енергопостачання через встановлення когенераційних установок та сонячних електростанцій на об'єктах критичної інфраструктури та промислових підприємствах;

— відновлення та модернізація дорожньої мережі за принципом «build back better» – збільшення кількості смуг, водонепроникне покриття, захист від ударів снарядів;

— розвиток мультимодальних логістичних хабів на заході (Львів, Ужгород) та півдні (Одеса, Чорноморськ).

Напрямок 4. Розвиток людського капіталу та підтримка зайнятості

Аналіз соціальної складової виявив проблему дефіциту кваліфікованих кадрів у західних регіонах та критичне безробіття у східних. Стратегічними заходами є:

— створення регіональних центрів професійно-технічної освіти за дуальною системою (навчання + практика на підприємствах);

— програма «Нова робота» – компенсація витрат роботодавцям на перенавчання працівників та облаштування робочих місць;

— стимулювання повернення ВПО через програму житлових сертифікатів та створення робочих місць у пріоритетних галузях.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки.

Війна суттєво трансформувала структуру інвестиційної привабливості регіонів України. Безпекова складова, яка раніше мала другорядне значення, стала визначальним фактором, що нівелює інші конкурентні переваги територій. Як показали результати кластеризації, жоден регіон із підвищеним або критичним рівнем безпекових ризиків не зміг увійти до груп із високою інвестиційною привабливістю, навіть маючи потужний промисловий потенціал (Дніпропетровська, Харківська області).

Застосування методу багатовимірного статистичного аналізу та кластеризації регіонів за методом k-середніх дозволило об'єктивно ідентифікувати шість типів регіонів за їхнім інвестиційним профілем, які з подальшим укрупненням утворили чотири групи. *Група 1 (високий рівень)* – Київська, Львівська області та м. Київ – акумулює основні приватні інвестиції завдяки найвищим фінансовим показникам, розвиненій

інфраструктурі та низьким безпековим ризикам. *Група 2 (рівень вище середнього)* – Закарпатська, Одеська, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Вінницька, Волинська, Полтавська області – має високий потенціал, але потребує механізмів страхування воєнних ризиків.

Група 3 (середній рівень) – Тернопільська, Черкаська, Хмельницька, Рівненська, Житомирська, Харківська, Кіровоградська, Чернівецька, Сумська, Миколаївська області – потребує точкових інвестицій у відновлення інфраструктури, агропереробку та підтримку малого бізнесу. *Група 4 (низький рівень)* – Запорізька, Донецька, Луганська, Херсонська області – перебуває в зоні критичних ризиків, де пріоритетом є державні та міжнародні програми розмінування, відбудова критичної інфраструктури та гуманітарна підтримка.

Для кожної групи регіонів визначено специфічні пріоритети та стратегічні напрями розвитку. Для *Групи 1* – розвиток високотехнологічних галузей, розширення індустріальних парків та логістичних хабів. Для *Групи 2* – розвиток переробної промисловості, особливо агропереробки, стимулювання логістичних проєктів та запровадження механізмів страхування воєнних ризиків. Для *Групи 3* – відновлення критичної інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу, розвиток агропереробки та туризму. Для *Групи 4* – державні та міжнародні програми розмінування, відбудова критичної інфраструктури, гуманітарна підтримка та створення умов для повернення населення.

Таким чином, формування нової регіональної структури інвестиційної привабливості України в умовах воєнного стану потребує диференційованого підходу до розробки регіональної інвестиційної політики. Запропоновані стратегічні напрями їх реалізації створюють передумови для забезпечення сталого економічного зростання, зменшення міжрегіональних диспропорцій, підвищення стійкості національної економіки та успішного післявоєнного відновлення України.

Декларація щодо використання інструментів штучного інтелекту. В ході підготовки статті було використано інструменти генеративного штучного інтелекту (ChatGPT-4, OpenAI, 2025) для цілей пошуку та узагальнення літератури та покращення структури/логіки статті. Жоден текст, згенерований за допомогою штучного інтелекту, не використовувався без критичного редагування. Автори несуть повну відповідальність за науковість, точність та цілісність контенту.

Список використаних джерел:

1. Петровська С.А. Оцінки інвестиційної привабливості регіону: порівняльний пофакторний аналіз. Mechanism of Economic Regulation. 2012. № 2. С. 90-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mre_2012_2_10
2. Радько В.М., Мацюра С.І., Борисова О.Є. Еволюція міграційних процесів в Україні до війни та під час її перебігу, реакція держави й перспективи сталого розвитку. Економічний простір. 2025. № 208. С. 11-16. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.11-16>
3. Радько В.М. Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності підприємства (за матеріалами гірничо-збагачувальних комбінатів Кривбасу) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ : ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». 2010. 23 с. URL: <http://search.nbuv.gov.ua/publ/REF-0000293261>
4. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. World Bank Group. 2026. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
5. Remarks by World Bank Managing Director of Operations Anna Bjerde at the Launch of Ukraine's Fifth Rapid

Damage and Needs Assessment. World Bank Group. 2026. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/speech/2026/02/23/remarks-world-bank-managing-director-of-operations-anna-bjerde-at-launch-ukraine-fifth-rapid-damage-and-needs-assessment>

6. Losses of Ukraine's economy estimated at \$1.7 trillion in lost revenue by end-2026. Kyiv School of Economics (KSE Institute). 2026. URL: <https://kse.ua/about-the-school/news/losses-of-ukraine-s-economy-estimated-at-1-7-trillion-in-lost-revenue-by-end-2026-kse-institute/>

7. Despite macroeconomic stability, the impact of energy strikes is beginning to emerge across sectors — Ukraine Monthly Economic Update. Kyiv School of Economics (KSE Institute). 2026. URL: <https://kse.ua/about-the-school/news/despite-macroeconomic-stability-the-impact-of-energy-strikes-is-beginning-to-emerge-across-sectors-ukraine-monthly-economic-update/>

8. Transition Strategies for Finland's Eastern and South-Eastern Border Regions. Adapting to Geopolitical Change. OECD. 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/transition-strategies-for-finland-s-eastern-and-south-eastern-border-regions_b03b0b04-en/full-report/the-regional-attractiveness-compass-the-calculation-methodology_14c4e24c.html

References:

1. Petrovska, S.A. (2026). Otsinky investytsiinoi pryvablyvosti rehionu: porivnialnyi pofaktorny analiz [Assessment of the investment attractiveness of the region: comparative factor analysis] Mechanism of Economic Regulation. No. 2. Pp. 90–97. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mre_2012_2_10 [in Ukrainian].

2. Radko V.M., Matsiura S.I., & Borysova O.Ye. Evoliutsiia mihratsiinykh protsesiv v Ukraini do viiny ta pid chas yii perebihu, reaktsiia derzhavy y perspektyvy staloho rozvytku [The evolution of migration processes in Ukraine before and during the war, the state's response, and the prospects for sustainable development]. Ekonomichnyi prostir - Economic Space. No. 208. Pp. 11-16. Retrieved from: <http://search.nbuv.gov.ua/publ/REF-0000293261> [in Ukrainian].

3. Radko, V.M. (2010). Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva (za materialamy hirnycho-zbahachuvalnykh kombinativ Kryvbasu) [Organizational and economic support of the competitiveness of the enterprise (based on materials from the mining and processing plants of Kryvbas)] : author's abstract of the dissertation ... candidate of economic sciences: 08.00.04. State Higher Educational Institution «KNEU named after Vadym Hetman». Kyiv : 23 p. Retrieved from: <http://search.nbuv.gov.ua/publ/REF-0000293261> [in Ukrainian].

4. World Bank Group. (2026). Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. Retrieved from: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> [in English].

5. World Bank Group. (2026). Remarks by World Bank Managing Director of Operations Anna Bjerde at the Launch of Ukraine's Fifth Rapid Damage and Needs Assessment. Retrieved from: <https://www.worldbank.org/en/news/speech/2026/02/23/remarks-world-bank-managing-director-of-operations-anna-bjerde-at-launch-ukraine-fifth-rapid-damage-and-needs-assessment> [in English].

6. Kyiv School of Economics (KSE Institute). (2026). Losses of Ukraine's economy estimated at \$1.7 trillion in lost revenue by end-2026. Retrieved from: <https://kse.ua/about-the-school/news/losses-of-ukraine-s-economy-estimated-at-1-7-trillion-in-lost-revenue-by-end-2026-kse-institute/> [in English].

7. Kyiv School of Economics (KSE Institute). (2026). Despite macroeconomic stability, the impact of energy strikes is beginning to emerge across sectors — Ukraine Monthly Economic Update. Retrieved from: <https://kse.ua/about-the-school/news/despite-macroeconomic-stability-the-impact-of-energy-strikes-is-beginning-to-emerge-across-sectors-ukraine-monthly-economic-update/> [in English].

8. OECD. (2025). Transition Strategies for Finland's Eastern and South-Eastern Border Regions. Adapting to Geopolitical Change. Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/transition-strategies-for-finland-s-eastern-and-south-eastern-border-regions_b03b0b04-en/full-report/the-regional-attractiveness-compass-the-calculation-methodology_14c4e24c.html [in English].

Дата надходження статті: 26.02.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 20.03.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 09.04.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.